

Fangst af skråpens unger på Færøerne

Af Arne Nørrevang

Skråpen er en havfugl på størrelse med en due. Den har lange, lige vinger og er mørk på oversiden, lys på undersiden. Skråpen er en oceanisk fugl. Den tilbringer hele sit liv på havet, og kun i yngletiden kommer den til land. Redepladserne finder man kun på øer langt ude i havet eller på kyster, der vender ud mod det åbne hav.

Reden er i huller i jorden – dels under sten og dels i grønsvær. Kun om natten kommer skråperne til land. Over redestederne kredser de med hæse skrig, som besvares af magerne, der ligger i redekamrene.

En tid – nogle timer – tilbringer begge fuglene på reden, før den afløste fugl drager ud på havet for først at vende tilbage efter 3–4 dages forløb.

Skråpen lægger kun eet æg, som udruges på 52 dage. Ungen bliver i reden i op til 72 dage. Den fodres regelmæssigt, dog ikke tilsidst, hvor den er blevet enormt fed. Når ungen bliver stadig mere sulten – som regel i begyndelsen af september – kravler den om natten ud foran hulens indgang og sidder der i nogle timer, inden den ved dagens frembrud igen søger ind i redekammeret.

Ungen er ikke i stand til at flyve, så længe den er så fed. Men når den ikke længere fodres regelmæssigt, bliver den hurtigt magrere. Tilsidst flagrer den til søs og begiver sig straks ud på det åbne hav.

Stormfuglenes unger har mange steder i verden været skattede lækkerbidskner, som man gjorde et stort arbejde for at få fat i. Isle of Man, Vestindien, Tasmanien og New Zealand er steder, hvor man i ældre tid drev fangst på skråpers unger.

Selve reden er altid underjordisk og består af et redekammer, hvortil der fører en redegang, der kan være fra en halv til 2–3 meter lang, og som kan være lige eller kroget. Indgangshullet kan enten være under en sten eller i græsset.

Lunden har en tilsvarende rede, men fangerne kan se forskel. Skråpens redehul er omgivet af græs, medens indgangen er slidt foran lundens rede. Under sten er en skelnen vanskeligere.

Fangerne mener at kunne konstatere en skråpes alder på graden af slid på dens kløer (Müller 1862, Nørrevang 1951).

Såfremt der i fangsttiden er to skråper i reden uden æg eller unge, er det skik at dræbe den (tilsyneladende) ældste, idet man anser, at parret er for gammelt til at sætte afkom i verden. Der fortælles mange historier, der bekræfter den positive virkning af denne handlemåde.

Skal man tegne et billede af skråpens forekomst på Færøerne i nutiden, vil det se omtrent således ud: Forekommer overalt på øerne – muligvis med undtagelse af enkelte områder omkring Sundalagið, d. v. s. sundet mellem Eysturoy og Streymoy. Koloniernes størrelse er stærkt varierende fra sted til sted. Store kolonier findes på Skúvoy og Trøllhøvdi ved Sandoy samt omkring Fuglafjørð. Formodentlig adskillige ikke-registrerede kolonier.

De tidlige kilder

Peder Claussøn Friis har skrevet om Færøerne på grundlag af oplysninger, der stammer fra slutningen af 1500-tallet: »Blant mange slags Fugle ere der to slags besynderligen / den ene kaldis Lyrer eller Lye / oc er ofuermaade feed / det andet slags kaldis Skrab / oc hafuer hord oc tørt Kiød / huilcket de tørcke oc bruge for Brød / fordi den menige Mand der i Landet / æder icke Brød / men Skierping (det er tørt Kiød oc tør Fisk) for Brød / oc blifuer det alt tørcket i Vinden.«

På baggrund af denne beretning kan vi konkludere, at man allerede i det 16. århundrede fangede og spiste skråpe og dens unger.

Præsten Lucas Jacobsøn Debes var præst og provst på Færøerne 1651–1675. Hele tiden havde han embede i Tórshavn. Med hensyn til fugle og fuglefangst har han altså væsentligst bygget på oplysninger fra andre, for i Tórshavn var der yderst lidt eller ingen fuglefangst. Hans bog »Færoæ et Færoa Reserata« udkom i 1673, men forordet er skrevet 1670, således at vi må henlægge alle oplysninger til før dette år.

Han skriver om skråpen – og dette må formodes at repræsentere almueviden omkring 1660:

»Skraben kommer udi *Februario* om *Matthiæ* Tider, og farer bort om *Bartholomæi* Tider.

Skraben bygger sin Rede paa Land-Jorden, og skraber ind under Jorden med Kløerne og Næbbet, liggende paa Ryggen, hvoraf den kaldes Skrab. Den skraber sig ind under Jorden, somme Steder en halv Alen, somme Steder 4 à 5 Alen, udi adskillige Afkroge, besynderligen søger den efter at grave sig ind bag en Sten, hvor den eragter sig at ligge tryggest. Den avler, som tilforn er sagt, ikkun en Unge; og er dette mærkeligt, at denne Fugl er den ganske Dag ude fra sin Unge, og kommer ikkun til den om Natten for at spise hende; og

Skråpe – en voksen fugl – der kryber ud af indgangshullet til sin rede, som ligger under en sten i en ur.

dersom den ikke flyer fra Ungen om Dagningen, bliver den da liggende hos Ungen udi Stilhed Dagen over, indtil Natten kommer, og da flyver den ud paa Søen, indtil anden Nat igen; og uanset Ungen spises ikkun engang udi en Døgn, saa er den dog saa fed, at ingen Gaas, som haver været fedet paa Stien udi tre Uger, kan være federe; hvilken Unge de kalde Liere. Disse Unger formedelst deres Fedhed fortære de ikke straks, men nedsalte dennem og bruge dennem om Vinteren; Isteren smelte de og bruge i Lamper.«

Jens Christian Svabo blev af rentekammeret sendt til Færøerne for at lave en økonomisk beskrivelse. Hans »Indberetninger fra en Reise i Færøe 1781 og 1782« er et vigtigt kildeskrift – også om fuglefangsten. Om skråpen skriver han:

Skraapur (*procellaria puffinus Br. et Strøm*). Den ankommer den 12te Martii, og reiser 3 til 4 Uger efter Olai (a). Den bygger enten i Bjerge, hvor der er Jord-Pletter, i hvilke den graver sig dybe Huller, eller og paa slette Fjeld-Sider, og i Steen-Hobe, som kan ligge paa samme. Den lægger sidst i April 1 Æg.

|| Ungen, som kaldes Lujri og efter Yngle-Stedet enten Bjarga-Lujri, eller

Fjadla-Lujri, er meget feed, og behagelig, men bliver let harsk, og kan, skiønt saltet, kun gjemmes en kort Tid, uden at tabe meget i Smagen. Det er derfor fornemmelig Ungen, som søges. Den gamle, som er mager og ikke vel-smagende, tages ikke, uden den skulde være beskadiget med Krogen. De Huller, den graver, ere gjerne dybe; Man betjener sig derfor af en smal og kort Træstikke med en Jernkrog paa Enden (Lujra-Kreukur, see *Tab. III, Fig. I*) for at udtrække dem, eller man graver et Hul ovenfra ned til Redet, || som man plejer at tildække med en flad Steen, at den ej skal forlade sin Hule formedelst Regn. Dens Hule er reen, og man seer intet Skarn ved Indgangen, som hos Lunden. Den fordrives af Lunden, som tager dens Hul til Beboelse.

Denne Fugl har fordem været her i langt større Mængde, end nu. Man finder ikke saa faa Steder, der bære Navn af denne Fugl, uagtet de nu ere gandske øde, f. Ex. Lujrabergh, Lujr-Uurar m. v.; og dertil kan være mange Aarsager. 1) dens stærke Søgning, da Ungen ikke spares. 2) at Lunden bemægtiger sig dens Huller. 3) at man omgaaes skjødesløs med dens Huller, naar man ovenfra || graver sig ned til Redet, og forsømmer at dække dem vel til. 4) kan dens Huller efterhaanden udgraves og blive for store. 5) Man klager over mange Steder, at de store Rotter eller Vand Rotter skal have ødelagt dem. 6) har man mærket hos denne Fugl ligesom hos Skarven en Slags Nyfigenhed og Flyttelyst. Man fortæller derpaa troeværdige Exempler i Færøe; jeg vil kun anføre et. I Skuøe skal den fordem have ynglet i største Mængde, og man fortæller da at have fanget der 6000 Lyrer; men ligesom paa engang skal den have flyttet til Lyrabergh paa den næstved liggende Øe *Sandøen*, og fra || samme Bjerg ligeledes, efter en Deel Aar, til Hødda, en liden Øe tæt ved Sandøen, hvor de endnu ere. Den samme Lyst har man og mærket hos denne Fugl, efter troeværdig Beretning, paa Øen *Man* og i Skotland, hvor man legger denne Flyttelyst til Grund for at beholde Fuglen. Naar den nemlig har i en Række af Aar været paa et Sted, setter man Kaniner i et, nær ved dens Opholds-Steder beliggende, Sted; lader dem grave der Huller 1, 2 til 3 Aar, og tager dem siden derfra. Denne Fugl skal da, om ikke strax, saa dog, naar den forlader sit gamle Opholdssted, indtage disse Huller. 7) Kan de Bjerger, hvori de bygge, være løse og || falde paa sine Steder ned; Saaledes seer man af Lavt. Protocoll. for 1657, at det er skeet i *Sørvaag* paa Vaagøen.

Den skal, efter troeværdig Beretning, kun made sin Unge engang i Døgnet. Dens Føde er Fisk allene og især den smaae Sild.

Man skal og have mærket hos denne Fugl, at den let kan forskrækkes; thi naar man paa Søen er kommen til en Flok, og uformodentlig affyret en Flint, har hele Flokken ligesom daanet ved Knaldet; men det har da heller ikke varet længe, førend de have *recolligeret* sig.

Nogle paastaae, at Skraapen formerer sig, naar man lader den i Roe et Aar, men ikke længer.

|| De fornemste Steder, hvor den nu findes, ere Høddi ved *Sandøen*; Kalbak paa Strømøen, Sørvaag paa Vaagøen; paa Viderøen og Øre paa Bordøen, med n. f., hvor man kan fange aarlig fra 50 indtil 3 til 400.

Jørgen Landt udgav år 1800 sin »Forsøg til en Beskrivelse over Færøerne«. Han synes i udpræget grad at bygge på Svabo's beretning. Af interesse er kun: »Disse Fugles Unger har tilforn været fanget i større Overflodighed end i nærværende Tider; Thi de slemme Rotter have bidraget meget til deres Formindskelse.«

Fangst med hund – især på Nolsø

Det ældste dokument, hvoraf man kan udlede noget om fangsten af skråper på Færøerne, er det såkaldte Hundebrev. Brevet er et påbud om hundehold på Færøerne. De enkelte bygder opremses omhyggeligt, antallet af hunde angives nøje, og i mange tilfælde opgives også navnet på den, som skulle holde hundene, der iøvrigt var fælleseje. Navnene er dog for de flestes vedkommende ulæselige, og man strides om brevets alder. Man går dog ikke meget galt, om man tidsfæster det til omkring 1350. Der skal her gives et par uddrag:

». . . I Nordsøy hia Benedict ein Saudhvndur ok ij fvglahvndar . . . huer sin fvglahvnd. I Stravmøy, j Saxhofn æin saudhvnd ok æin lirahvnd . . .« og det fortsætter nogle linier senere: ». . . I Skvføy eingi saudhvndur, æn hafva skulu þeir j . . . ok ij lirahunda . . . abyrgist hver sin . . .« (Helgason 1951).

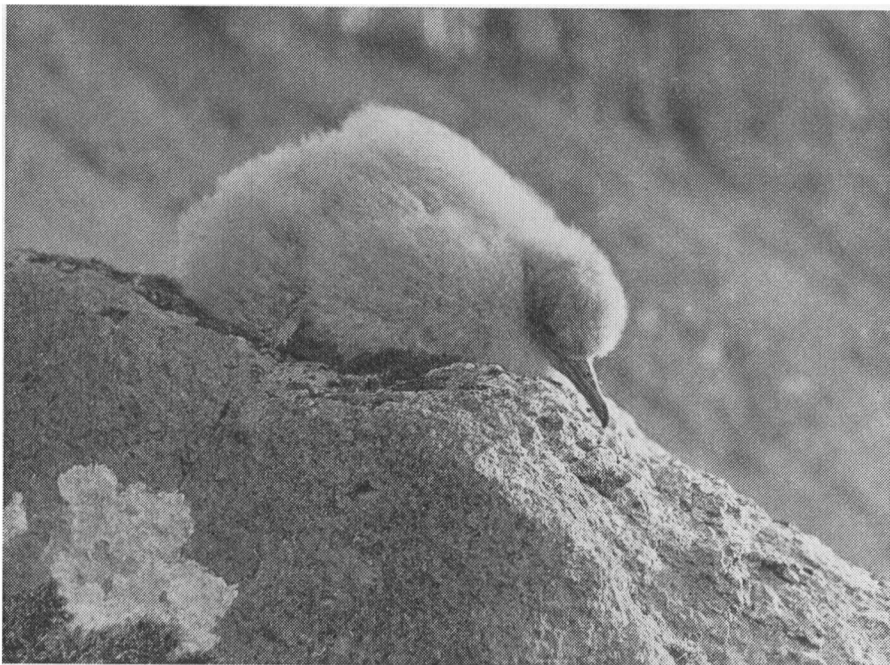
Vi får således to vigtige oplysninger: 1) Man anvender hunde til fuglefangsten i det 13.–14. århundrede, og disse hunde er forskellige fra fårehundene (saudhvndar). 2) Man har to typer hunde til fuglefangst, idet der tydeligt skelnes mellem fvglahvnd og lirahvnd. Man kan tillade sig at formode, at der på Skuø, hvor der ikke måtte være nogen fårehund, kunne være en eller flere fuglehunde (det ulæselige) og 2 lírihunde.

Fuglehundene har været til hjælp under dragningen af lunde, eller søpapegøje, som den kaldes på dansk, *Fratercula arctica*, idet de markerede de huller, hvori der sad en fugl. På Lofoten har man op til vor tid fanget lunder ved hjælp af særlige fuglehunde. Disse har flere ejendommelige anatomiske træk, og de er i øjeblikket genstand for renavling og diverse studier.

Lundedragningen fandt sted om dagen, medens lírifangsten med hund mest er henlagt til natten. Det er derfor ret naturligt, at der på grund af fangstmådernes forskellighed i det såkaldte Hundebrev er tale om to forskellige hunde.

Næste gang vi i skriftlige kilder støder på lírihunde er i Svabo's indberetninger fra 1781–82:

»Naatta-Lujri fanges nogle Steder. De komme om Natten ud af de store Huller imellem Stene i Uerne, som man ellers ikke kan komme til; Man tager

Skråpens unge – líren – er helt klædt i fine gråhvide dun. Inden den flyver til havs, er dog fjerdragten dannet under dunene. De afkastede dun i indgangshullet kan fortælle, om der er unge i redekammeret.

dem da enten med Hænderne, eller og undertiden, men nu saare sjelden, med Hunde.«

Dette sker efter at Svabo omhyggeligt har gjort rede for den fangst, der foregik ved »dragning« og om dagen (se side 50 ff).

Brugen af hunde til fuglefangst i det hele taget synes at være aftaget i tiden frem til første halvdel af 1800-tallet.

På Nolsø har man længe anvendt hunde ved fangsten af líri om natten. I 1814 var der en trætte om fangsten med hund af líri på Nolsø.

Den resulterede i indgåelse af en »Contract«:

Vi underskrevne, samtlige Beboere og Jordbrugere paa Nolsøe, tilstaar herved, i Overensstemmelse med Forordning af 2^{den} April 1698, dens 8de §, samt i Forventning af Amtets Approbation, at have indgaaet følgende Contract og Foræning, nemlig:

1. Skal det nu sagt og bestemt Regel, at der saavel af Syderhelts som Norder-

helts Beboere ikkun holdes 7 store Hunde til Fjældgang, samt 2de smaae Fuglehunde, hvoraf Syderhelts Beboere holder 4 store og 1 liden Hund og Norderhelts Beboere 3 store og en liden Hund – iøvrigt maae ingen flere Hunde holdes paa Nolsøe.

2. Disse bestemte Hunde skal være til fælles Brug og Nytte for samtlige Brugere af hver Markspart, saaledes som i 1st Pagt er anført, og i Henseende til Deres Underholdning, bliver det nu hver Brugers Pligt at tage Deel, efter Sin brugende Jords Quantitet.
  3. Ingen Fjældgang eller Fuglefangst maae foretages paa egen haand, men samtlige Markens Brugere skal derom have Kundskab, og hvad som fanges, deeles lige imellem dem alle af Fuglefangst.
  4. Fuglefangsten maae ikke begyndes førend først i Iunii Maaned hvert Aar.
- At denne Contract og Foreening i alle Deele, af os samtlige skal blive holdt og efterlevet, det bekræftes med vores Hænders Underskrift.

Nolsøe, den 25de October 1814.

I 1843 havde man på Nolsø brudt kontrakten, således at en klage blev taget op til undersøgelse og dom. Det er karakteristisk, at ihvorvel man taler om store og små hunde, så taler man ikke om fuglehunde, men det må nok tages som en forglemmelse eller misforståelse.

Man er nemlig fortsat med fangsten af lirer, for i 1855 ved grandestævne: »Hans Pedersen bad tilført, at han ikke tillod for sit Vedkommende Nattegang med Hund efter Lyrer paa Uren, hvilket blev de Mødende tilkendegivet.«

I 1856 gav forholdene omkring lirifangsten anledning til retssag. Samme klager, kongsbonde Hans Pedersen, indklagede Daniel Jacob Danielsen ». . . betreffende ulovlig Nattegang i Haugen paa Lyrefangst« for den såkaldte Forligelses-kommission – en institution oprettet i 1795 til at stifte forlig mellem stridende parter i mindre sager. »Forlig blev forsøgt, men da Samme ikke var at opnaa, blev Sagen henvist til Afgørelse ved Rettergang.«

Da sagen så kom for retten, skete det ved en indstævning fra Hans Pedersen, hvori denne hævder: »Paa Grund af en indgivet Anke, blev for nogle Aar siden ved en Grandestævne i Nolsøe i Sysselmandens Nærværelse indgaaet den Overenskomst af Vedkommende, at ingen for Eftertiden maatte om Nattetiden gaae igjennem Haugen med Hund paa Lyrefangst . . .«.

Det har ikke været muligt at spore denne overenskomst, medmindre det drejer sig om grandestævnevedtægten af 1855, citeret ovenfor, og derfor noget fortolket.

Daniel Jacob forsvarer sig med, at han har udført sin husfrues ordre – og fremlægger hendes attest herpå – og at »det i lang Tid har været Skik og Brug, at Beboerne paa Nolsøe have drevet Lyrefangst med Hund, uden at Nogen af Medeierne have havt Noget derimod.«.

Ikke desto mindre bliver han dømt efter forordningen af 2. april 1698 § 8 om gang i haugen med hund og skal bøde 2 lod sølv til Kongens kasse og betale sagens omkostninger med 2 rigsdaler.

Denne retssag blev efterfulgt af en – som vi kan forestille os af den nøgterne forhandlingsprotokol, meget hed – diskussion ved grandestævne i 1857:

»Thomas P. Djonesen bad tilført at han opfordrede de Mødende til at erklære om de ikke vilde at Lyrefangst skulde drives som hidtil, dog i Fællig. – Hans Pedersen og Poul Johannesen svarede hertil at de ikke kunde samtykke Nattegang med Hund i Nordrehelvt saalænge Øen ikke er i Fællig, men at drage Lyrer om Dagen i Fællig havde de Intet imod. – Thomas P. Djonesen bad endvidere tilført at den meste nyttige Maade at fange Lyrer paa er om Natten med Hund, og paa Grund af dens Vigtighed antog han denne Maade at fange dem paa at burde bibeholdes. – Poul Johannesen begjærede tilført at den Skade Faarene lide ved Nattegang er meget betydeligere end den Nytte som Lyrefangsten bringer. – Thomas P. Djonesen m. Fl. modsagde at Nattegang var til Skade for Søiden. – Da ingen Overenskomst kunde opnaas afsluttedes Forhandlingerne.«

Som man kunne vente, fortsatte man med at gå efter lírer om natten med hund, og allerede i 1858 var den gal igen. I proceduren henvises til en attest underskrevet af 16 lodsejere:

»At Fangsten efter Lyrer i en lang Aarrække (!) har været dreven paa Nolsø af samtlige Beboere, og at der til denne Fangst er gaaet med Hund, saavel om Natten, som om Dagen, samt at der ikke er truffen nogen Overenskomst om, at denne Fangst skulde opføre, det bevidnes af os underskrevne.«

Under det mundtlige forhør blev det af flere nævnt, at der blev sendt eller skulle sendes bud for at gå på lírifangst til samtlige lodsejere. Fællesgang bliver også nævnt, men eet vidne hævder, at han: » . . . mente at Fangsten er bleven foretaget saavel som Fællesgang som af Enkelte uden forudgaaende Bud til de Andre«.

Desuden diskuteredes, om der blev erlagt landpart. Udsagnene er modstridende, men det er i hvert fald klart, at i ældre tid er der blevet erlagt landpart, d. v. s. at ejerne har fået en vis andel af fangsten – som regel en tredjedel eller halvdelen – medens fangerne har beholdt resten.

Denne retssag viser:

- 1) at man tidligere er gået i fællesgang på lírifangst.
- 2) at man tidligere har erlagt landpart af fangsten – størrelsen har det ikke været muligt at opspore.
- 3) at man har anvendt hunde til lírifangst, og at fuglehundene er småhunde. Man har ikke kendt til særlig lírihund på dette tidspunkt.

- 4) at man er gået både om dagen og om natten. Detaljer i forhøret synes at antyde, at fangsten om dagen ikke har været udøvet i nogen tid, og at nattefangst på tidspunktet for retssagen var eneherkende. Sagen endte med frifindelse.

Tilsyneladende har der været ro omkring lírifangsten i nogle år; men ved Grandestævne i 1885 henstillede P. Fr. Petersen »om man ikke kunne blive enige om at undlade at tage til Uren med Hund om Natten til Lyrefangst for en Tid, indtil Skraapen kunne formere sig. Tidsrummet anslog han til 5 Aar. Ingen modsagde Forslaget.«

Åbenbart er fangsten gået tilbage, og man har derfor villet frede.

Forbudet mod »nattegang med hund« blev gentaget i 1919 for en 10 års periode, og ved udløbet af denne periode – i 1928 – blev det helt forbudt.

Denne nattegang med hund har tilsyneladende kun holdt sig på Nolsø, hvor líri-traditionerne også har været holdt i hævd. Som der skal nævnes nedenfor, har man f. eks. på Skuø overtaget traditioner fra Nolsø i nyere tid, d. v. s. for omkring 50 år siden, dog ikke fangsten med hund.

Selve fangsten med hund foregik lige efter mørkets frembrud, og fangstmændene begav sig afsted med hundene forholdsvis tidligt, idet man først skulle jage fårene bort fra líri-pladserne. Det fremføres udtrykkeligt på Grandestævne i Nolsø 16.2. 1857, at fårene lider skade ved nattegang med hund efter líri. Dette har man altså søgt imødegået ved at jage dem bort inden fangsten. Derefter har man sat sig ned og ventet på mørket, hvor lírerne kommer frem af hullerne. Hundene slippes løs og fanger lírerne og bringer dem til deres herre, som dræber dem.

Hundene kunne ikke opdrages til at skelne mellem líri og skråpe, og man måtte derfor holde op med fangsten, når de gamle fugle kom flyvende ind fra havet. Dette var imidlertid let nok på grund af de karakteristiske skrig, som fuglene udstøder over kolonien, inden de lander. Yderligere kommer en meget stor del af koloniernes fugle ned på samme tid, og man brød da op og gik hjem.

Fangst med lygte

Ved fangsten med hund benytter man sig af det forhold, at lírerne, efter at de er blevet meget fede og næsten voksne, sidder uden for redehullet om natten. Men eftersom nætterne i begyndelsen af september, hvor denne fangst foregår, allerede er mørke, har man i hvert fald i nyere tid brugt lygter.

Det er ikke muligt nøjagtigt at tidsfæste, når man begyndte at anvende lygte til at gå efter líri om natten samtidig med eller i stedet for hund.

Det har imidlertid været en forudsætning, at man havde nogenlunde stabile

lygter. Tranlamper ville ikke være anvendelige, al den stund den flydende tran let kunne skvulpe ved nattegang i det ujævne terræn. Stearinlyset har i denne henseende medført en forbedring. Det har ikke været muligt at opspore en líri-lygte, men den beskrives som meget lig de lygter, man anvendte, når man gik på det udendørs nathus. Dog kunne de tre sider blændes, således at líren kunne se lyset, men ikke manden bag. Lyset har selvfølgelig været svagt og ringe egnet til at orientere sig ved. I det store og hele har nok batteri-lygterne betydet den store fremgang, således at man i nutiden praktisk talt udelukkende går efter lírer om natten.

Jeg har hørt to versioner af historien om, hvordan man fandt på at bruge lygte efter lírer. Fælles for dem begge er, at de skriver sig fra Nolsø. De oplysninger, jeg forøvrigt har kunnet fremskaffe, synes at indicere, at metoden virkelig er anvendt først dér, idet hjemmelmændene i andre bygder nævner, at skikken til dem er kommet fra Nolsø.

1) Engang i »gamle dage« var man gået »suður i urð« efter lírer med hund. Da man lige skulle til at begynde med fangsten, stak hunden af hjem. Det var dejligt månelys, og man besluttede da at prøve uden hund. Man fik 24, og det var en pæn fangst. Dette gav stødet til, at man diskuterede sig frem til, at man måtte kunne bruge lygte ved nattegangen.

2) Engang var to mænd efter lírer, og da de var kommet sent afsted, havde de medbragt en lygte, således at de kunne se at komme hjem. De opdagede da, at lírerne blev siddende foran hullet, når de blev ramt af lyset. Fra den dag skriver det sig, at man går med lygte efter lírer.

Dragning

Hermed bliver det nødvendigt at vende sig til den anden form for fangst af lírer, den såkaldte »dragning«. Denne fangstform beskrives af Lucas Debes i 1673:

»Naar de tage dennem (lírerne), da have de adskillige Kroge, een eller to Alen lange, hvormed de stikke dennem og drage dennem ud. Skraben selv tage de ikke gerne, med mindre de den undertiden beskadige med Krogen, at den ikke kan leve. Men dersom de ikke med Krogen eller Armens indrækkelse, formedelst de mange Afkroge, kunne bekomme Ungen, da grave et Hul neder udi Fuglens Hule, hvor de kunne gisse, at hun ligger, og stikke så omkring med Krogen, indtil de den bekomme; hvilket Hul de mue stoppe saa tæt til igen, at ikke en Draabe Vand kan komme derigennem; thi eller forlader hun sin Hule og kommer der aldrig mer, hvilken ellers aarligen kommer paa sit sædvanlige Sted, saa Folket vide paa hvad Sted de aarligen under Jorden kunne søge denne Fugl.«

Denne skildring af fangsten kunne gælde fangsten, som den i dag drives visse steder, forsåvidt som man kan tale om fangst med det ringe antal fugle, der fanges på denne måde.

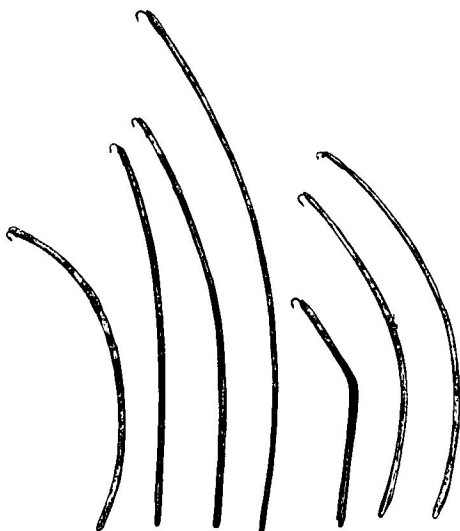
Hverken Svabo eller Landt kan tilføje noget væsentligt om fangstmåden.

Der er ingen tvivl om, at fangsten oprindeligt er foregået om dagen, og at man er gået i fællig og efter budsending. Dette betyder, at fangsten har haft næsten alt tilfælles med lundedragningen. Den foregår da også på næsten de samme steder eller i hvert fald på lokaliteter af samme karakter.

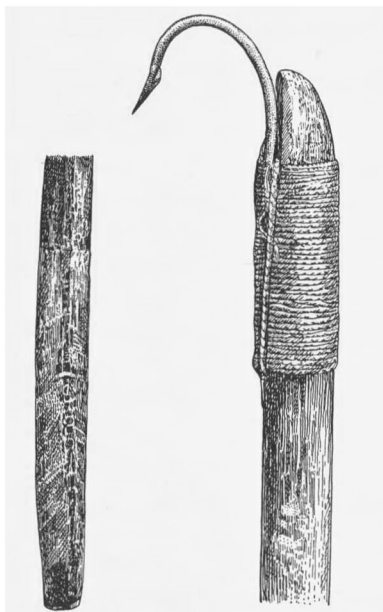
De redskaber, der anvendes, er da også meget lig hinanden. Men medens man kun havde en enkelt lundekrog, så havde man et helt sæt lirikroge. I Fuglefjord har jeg fundet frem til et sådant sæt, som stadig anvendes, og hvis alder af ejermanden anslås til omkring 200 år.

Fra Nordredal fortælles, at man anvendte tøndebånd, hvorpå man vikledede en fiskekrog. Båndene var tilstrækkeligt smækre og samtidig så krogede, at de kunne nå ind i krogene (som kaldtes »töki«) (Reinert, 1973).

I nutiden anvendes ofte stiv ståltråd som bøjes i den ene ende og slibes til

En bonde i Fuglefjord besidder et sæt redskaber af træ. Det er nogle grene og stokke, der har forskellig form og længde og i enden er forsynet med jernkroge; de korteste er ca. 50 cm og de længste ca. 1,5 m. De har forskellige bøjninger og knæk, så man ved deres hjælp kan nå ind i alle gange. Disse redskaber er gået i arv i bondens slægt gennem så mange år, at ingen mere ved, hvem der har lavet dem. Man kan regne med, at de er mindst 200 år gamle.

Krogen er sat fast med en sirlig bevikling i en udskåret fure. Her er anvendt en fiskekrog. Håndtagsenden er snittet flad, så den kan anvendes som grave-stok, hvis fangeren nødsages til at grave ned til gangen eller redekammeret.

en slags krog, eller man binder en fiskekrog på. Ståltråden kan bøjes, så den følger sig efter redegangens bøjninger.

Som det skildres af Debes, søger man at grave ned gennem grønsværen til redekammeret i de reder, hvor man ikke kan nå med sit krogset. Eftersom skråperne år efter år vender tilbage til samme redegul, men har en tilbøjelighed til at grave lidt længere hvert år, er man naturligt begyndt at lægge sten som vægge i redegullet for at forhindre dette.

På denne måde fikseredes antallet af huller, som man søgte, og det har ikke været ofte, man har været i stand til at opspore nye redeguller. Dette fremgår med stor tydelighed af de bøger, sysselmand J. M. Matras i tiden 1840–1870 førte over de forskellige gøremål i gården på Viðareid. Hvert år fik mandskabet omkring 30 lírer, et enkelt år anføres, at de kun fik 15. Ydermere er fordelingen på tre forskellige fangststeder: »under Rogen«, »Høgne Kjadla« og »der Øster« næsten ens fra det ene år til det næste.

Det ser ud til efter disse dagbøger, at man ikke har taget det så højtideligt med datoen, der varierer fra 24. august til 1. september. Det er sandsynligt, at den skarpe fiksering af datoen er kommet i forbindelse med opløsningen af resten af traditionerne omkring lírifangsten.

Skuø – en tradition nydannes og genindføres

Historien om Skuøs lírifangst er instruktiv med hensyn til en traditions skæbne, når grundlaget først forsvinder og derefter ubemærket kommer igen.

I 1782 skriver Svabo: »I Skuøe skal den forðum have ynglet i største mængde, og man fortæller da at have fanget der 6000 Lyrer; men ligesom paa engang skal den have flyttet til Lyraberg på den næstved liggende Øe Sandøen, og fra samme Bjerg ligeledes, efter en Deel Aar, til Hødda, en liden Øe tæt ved Sandøen, hvor de endnu ere.«

Som mulig årsag til denne flytning angiver Svabo selv: »1) dens stærke Søgning, da Ungen ikke spares. 2) at Lunden bemægtiger sig dens Huller. 3) at man omgaaes skjodesløs med dens Huller, naar man ovenfra graver sig ned til Redet, og forsømmer at dække dem vel til . . .«

Der kan ikke være tvivl om, at den nedgang, som Svabo beskriver, er reel. Skuø-boerne ville ikke opgave fangsten af lírer, så længe der var nogle at få (medmindre der pludselig er opstået en slags tabu, hvilket måske ikke er helt usandsynligt). Under alle omstændigheder er fangsten blevet opgivet, og der kan ikke spores tegn på den udover de nedenfor anførte mundtlige beretninger, så den har ikke været af de store dimensioner, som Svabo omtaler.

Mine hjemmelmænd siger samstemmende, at man i »gamle dage«, d. v. s. for 75–100 år siden, nok vidste, at der var skråper på øen, men at kun ganske få mænd gjorde sig den ulejlighed at »grava byrging« og derved komme ned til skråpens redekammer. Muligvis hænger dette sammen med, at man på Skuø har så rigeligt af de egentlige fuglefyldsfugle.

Enkelte gange har man forsøgt at gå i fællig efter budsending til alle jordejere. Denne ene dag, den 26. august eller lige deromkring, gravede mændene med deres »sneis« så mange reder ud, at »det hele lignede en nylagt kartoffelmark«, og selvom man fik op til 300 lírer, var der 20–30 mand i arbejde. Fangsten var således besværlig, og man indså, at man gjorde megen skade ved opgravningen; derfor holdt man op igen.

En af mine hjemmelmænd fortæller, at han havde læst, at lírerne sætter sig uden for hullet om natten. Han forsøgte sig derfor med sin broder, men det år uden held. Næste år forsøgte han sig igen sammen med en kammerat, og denne gang fik de mange lírer. Fangsten foregik ved nattetid, og de to mænd gjorde sig stor umage for, at ikke resten af øens beboere skulle få nys om fangsten. I mange år gik denne fangst uopdaget for sig, fuglene blev plukket og saltet af familiens kvinder – også i hemmelighed – og de blev solgt til Tórs-havn camoufleret i tønner som andre slags varer.

På denne måde blev en tradition – nattegang efter lírer – nydannet af en initiativrig enkeltperson, men senere – mellem 1933 og 1942 – blev den gen-

indført. En skibsbesætning blev sammensat af folk fra Skuø og Nolsø. Som omtalt side 45 ff havde man på Nolsø en tradition omkring lirifangst, og samtalerne på skibet er da faldet på skråper. Nolsingerne hævdede, at der måtte være skråper på Skuø, mens Skuingerne ikke kendte noget dertil. Nolsingerne berettede da om deres fangstmetoder – specielt nattegang med lygte.

Hjemkommet til Skuø forsøgte mændene den følgende høst i september, om de kunne fange lirer, og da det gik godt, var snart hele bygdens befolkning engageret i denne fangst.

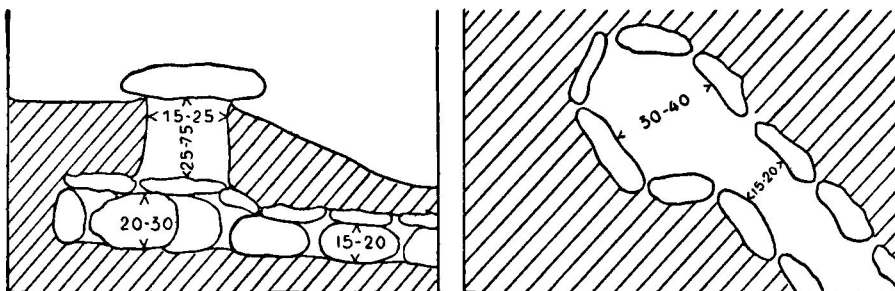
Kunstige redepladser

Det fremhæves allerede af Debes (1673), at såfremt man har gravet hul til reden »hvilket Hul de mue stoppe saa tæt til igen at ikke en Draabe Vand kan komme derigennem; Thi eller forlader hun sin Hule og kommer der aldrig mer, hvilken ellers aarligen kommer paa sit sædvanlige Sted, saa Folket vide paa hvad Sted de aarligen under Jorden kunne søge denne Fugl«.

Fra Viderø har jeg fået fortalt, at man lagde småsten under redepladsen, som skulle virke som dræn. Hullet over reden proppede man omhyggeligt til med tørt græs og mos, og øverst lagde man en flad sten.

Dette har sikkert hurtigt ført med sig, at bestemte mænd altid tog lirer fra bestemte huller, som kun de kendte.

Herfra har der ikke været langt igen til at forsøge direkte at bygge huller til skråperne til at yngle i.

Færingerne har udnyttet deres viden om skråpernes ynglevaner til at lave kunstige redekamre. Der her viste er bygget af sten. Gangen har ofte et knæk, så dagslys ikke kan trænge ind. Redekammeret er dækket af en flad sten, og skakten er stoppet til med tørt mos og græs. Hver familie har sine kunstige redehuller og vogter omhyggeligt på hemmeligheden om deres beliggenhed. De angivne mål er i cm.

En líri er netop udtaget af en kunstig redeplads. Dækstenen ses i forgrunden sammen med mos, der er udtaget af skakten over redekammeret.

Det er klart, at ejendomsretten til sådanne huller er blevet hævdet af den enkelte mand. I Fuglefjord gik man i fællig for at drage lírer, men samtidig havde forskellige mænd kunstige huller, som de selv havde anlagt. Lírer fra disse huller var ikke med i fangstdelingen.

Anvendelsen

Debes skriver, at man ikke spiser lírerne ferske, men nedsalter dem – angiveligt fordi de er så fede. De spises da om vinteren.

I nutiden regnes líren for at være en af de bedste fugle at spise. Fuglene plukkes omhyggeligt inden kogningen. I senere tid har man også svedet dunene i en flamme. Man koger dem altid, og da suppen bliver meget fed, anvender man i visse tilfælde også den. Som det gælder for suppe af isstormfuglen, har man dypet drýl – d. v. s. askebagt bygbrød – i suppen til morgenmad.

Når lírerne i nyere tid skulle forsendes – f. eks. til salg i Tórshavn – blev de lagt i tønder og forsendt i saltet tilstand. Fuglene kan enten flækkes i ryggen,

hvorefter indvoldene tages ud, brystbenet skæres og fuglen bredes ud, så den fylder mindst muligt (fær.: kryvjas), eller indvoldene kan tages ud gennem et snit i bugen, uden at fuglen flækkes.

Det har ikke været muligt at få et blot nogenlunde skøn over det antal lirer, der i nutiden sælges fra fangststederne. Ingen har ønsket at oplyse om hverken salg eller køb. Hemmelighedskræmmeriet fortsætter stadig, i dag med den ekstra pointe, at skattevæsenet heller ingen oplysninger får.

Debes fortæller også, at isteren, d. v. s. tarmfedtet, blev smeltet og brugt i lamper. Af andre kilder til lampeolie havde man: tran, smeltet spæk fra hvaler – næsten udelukkende grindehvaler, men også storhvaler – og man havde meget faste regler for fangsten og dens fordeling og også for hvaler, der drev ind på kysten; men dette kan muligvis behandles andetsteds. Desuden tran smeltet af spæk fra sæler. Også for sælfangsten var der meget faste regler, men det var kun relativt få bygder, der havde adgang til regelmæssig sælfangst. Og hvad angår fangsten af grindehvaler, så var den svingende og kunne i visse år helt svigte. Desuden brugte man tran smeltet af fiskelever og – på Mykines – isteren af sule.

På den anden side Jorden

Skråper – og tildels også deres nærmeste slægtninge indenfor fuglene – udnyttes eller blev udnyttet til føde mange forskellige steder på Jorden: det Karibiske Hav, Tristan da Cunha i Sydatlanten, Tasmanien og New Zealand, foruden nærmere steder som Hebriderne og Isle of Man.

En sammenligning med maoriernes fangst af korthalet skråpe (*Puffinus tenuirostris*), som den er beskrevet af Richdale (u. å.), er særlig interessant, fordi der findes ligheder med fangstmetoderne på Færøerne.

De korthalede skråper har en ynglebiologi, der minder meget om den almindelige skråpes. De yngler på en række øer omkring og syd for New Zealand, d. v. s. næsten nøjagtigt på den anden side globen. Det ene æg lægges i slutningen af november i en hule, der graves ind i grønsværen, der dog ser noget anderedes ud end på Færøerne, idet vældige tuer er fremherskende. Æggene klækkes i slutningen af januar, og ungen vokser op, således at den omkring 1. maj sidder uden for redehullet en del af natten.

Den 1. april indledes fangsten. Det har tidligere været tradition; nu er det lovgivning, der fastsætter denne dato. Ungerne tages ud af redehullerne med hænderne; kan man ikke nå, graves der et hul ned over selve reden, og dette hul stoppes omhyggeligt til med tørt græs og græstørven, som man har skåret op. Man er meget omhyggelig med ikke at ødelægge reden. Ungen dræbtes i gamle dage med et bid i hovedet, nu dræber man den med et slag eller ved at presse tommelen ind i nakken på den.

Hen mod den 1. maj begynder fangsten ved lys. I gamle dage lavedes fakler, hvori brugtes fedt og olie fra de fugle, man fangede tidligere på sæsonen. I nutiden anvender man naturligvis stavlygter, hvormed man blænder fuglene.

Fuglene plukkes samme dag, de er fanget; dunene fjerner man ved at gnide dem af efter at have dypet hele fuglen i 10 sekunder i næsten kogende vand.

Der fanges meget store mængder, og der findes flere forskellige måder at konservere fuglene på. Fugle, der skal saltes, flækkes i brystet, og indvoldene tages ud. Derefter bredes fuglene ud og presses flade med hånden. Hoved, vinger, ben og hale er fjernet, og fuglene indgnides nu i rigeligt salt og pakkes meget tæt i tønder. Efter en uges forløb eller så tages de op igen, renses og pakkes derefter i særlige beholdere, som er lavet af kæmpetang. Konserveret på denne måde kan fuglene holde sig i årevis. Når de anvendes, koges de to gange for at fjerne saltet og steges eventuelt derefter.

Andre fugle bliver »fileteret«, idet der skæres på begge sider af brystbenet, ned langs ribbenene og omkring rygbenet, således at hele »skroget« fjernes under eet. Fuglene kan derved pakkes meget tæt, og de overhældes med olie efter at være blevet kogt i olie i 40–60 minutter.

Som tidligere nævnt blev en del olie og fedt fra fuglene smeltet af og anvendt til fakler. Olie sælges også som selvstændig vare. Ejerforholdene er ret udviklede og har været endnu mere komplicerede i tidligere tid. Dette vil evt. kunne behandles nærmere ved en anden lejlighed.

Ved Tasmanien haves en meget lignende tradition. Allerede i september, når de første fugle kommer til ynglepladserne, fangede man tidligere de gamle fugle både for kødets, oliens og fjerenes skyld. Man lavede gærder, så fuglene om morgenen, når de ville forlade hullerne, blev fanget i faldgruber (Elwes 1859).

Den egentlige fangst startede 20. marts, og omkring 1910 blev omkring 500.000 unger fanget (Murphy 1936). Olien raffineres, og kroppene flækkes og saltes.

På øerne Guadeloupe og Dominique i de Små Antiller blev en skråpeart fanget i stort tal. Fangerne anvendte hunde til at finde redehullerne, hvorefter de halede dem ud med en krog på en tynd stang (Labat 1724). I saltet eller tørret tilstand blev fuglene, både unger og gamle, budt til salg på markederne (Murphy 1936). Sandsynligvis drejer det sig om *Puffinus lherminieri*.

På øerne Salvages mellem Madeira og de Kanariske Øer har man tidligere fanget store mængder af den store skråpeart *Puffinus kuhli*. Endnu ved jeg meget lidt om fangsten, men det fortælles, at fangerne af sten opførte små huler, hvori skråperne yngede, og hvorfra man kunne tage dem i tusindvis (Baring and Ogilvie Grant 1895).

The Calf of Man er en lille ø SV for øen Man i det Irske Hav. I middelalderen var der her en meget stor koloni, som blev udnyttet af beboerne og

skattet af ejerne, som forlangte, at disse »Manx Puffins« skulle indgå i jordrenten. Ca. 5.000 blev fanget pr. år, enkelte år op til 10.000, og de blev saltet i tønder. Tiende synes at være blevet betalt til den lokale kirke. Desuden anvendtes olien, og fjerene havde også stor værdi (Williamson 1940).

Hermed ses, at fangsten af arter af skråper, som alle har ret ens levevis, har mange fællestræk i så vidt adskilte områder, som tænkes kan. Det er min overbevisning, at et nærmere studium af disse fangstmetoder med udvidelse af undersøgelsen til at omfatte flere forskellige folks udnyttelse af skråper, vil kunne vise, at fangstmetoderne udviser vidtstrakt tilpasning til dyrenes biologi, og at disse konvergensfænomener og de eksisterende uoverensstemmelser vil kunne give vigtige oplysninger om fangstmetoders udvikling og forfining i generelle træk.

Folklore, overtro etc.

En del folkløre knytter sig til skråpe og skråpefangst.

Når Debes (1673) anfører, at skråpen ankommer ved St. Matthiæ tide i februar, medens Svabo (1782) tidsfæster ankomsten til Grækarismessu d. 12. marts, som også anføres i nutiden, så beror dette ikke på forskelligt skøn, men på, at man i 1700 rykkede kalenderen frem fra 18. februar til 1. marts. Derved passer datoerne omtrent sammen.

Den tidsfæstning af en fugls ankomst til en bestemt dag gælder for andre end skråpen. F. eks. kommer Lomvie, Riden og Sulen ved Pállmessu den 25. januar, hvid Vipstjert ved Krossmessu, Hjejle den 18.-20. marts, Lunden den 14. april. Det er klart, at så fikserede datoer ikke har baggrund i den biologiske virkelighed.

26. august kaldes líridagur, og på denne dag begynder fangsten. Det har ikke været mig muligt at fastslå, hvornår denne dato er blevet fikseret, men det må bemærkes, at Landt i år 1800 nævner 8. september som den dag, fangsten foregår. Hverken Debes eller Svabo angiver nogen bestemt dato for lírifangst.

H. C. Müller (1862) skriver: »Den 15de August, eller, hvor de bygge højt tilfjelds, den 24de August, opsøger man Ungerne« (l. c. p. 61). Fikseringen til dato synes derfor at være sket sent. Líridagur beskrives nærmere af Weihe: Selvom vejret var gunstigt for høslæt, lagde man alt til side, og man fik mælkegrød til aften. For at man skulle få mange lírer, læste man følgende vers, inden man begav sig afsted.

Inde ligger, varme og fede, I grå dunede
ofte monne vi snakke om Jer derhjemme i gården
vi er kommet for at tage, men ikke at købe,
Ikke må I krybe i afkrog for os. (Egen overs.).

Fra Hestur fortæller J. Chr. Poulsen (1947) en historie om en dreng, »Klæmints-drongur«, som havde fundet en skråperede lige ved bøen. I den tog han ungen hvert eneste år, men sørgede for, at ingen anden fandt reden. Det nævnes udtrykkeligt, at for ca. 80 år siden hørte nogle mænd skråpen skrig, og for 25 år siden blev den hørt en nat fra husene.

I denne lille skildring ligger nok noget af nøglen til forståelsen af det skifte, der er sket til fangstmåden af i dag, hvor det simpelthen gælder om at komme først og få flest lírer, og hvor ejendomsretten ikke mere respekteres.

En anden del må søges i nattegangen med hund, som den er skildret ovenfor. Situationen indbød til, at man forsøgte sig i dølgsmål for at få flere lírer end andre.

Hvor meget man værdsatte líri, ses af følgende historie: To koner var uvenner. Engang havde man været efter lírer. Sandsynligvis er lírerne på det tidspunkt blevet delt efter ejendom, og da de blev delt, skulle hver af disse to koner have en halv líri udover de hele. Elspa skulle plukke og lade Hansine få halvdelen. Men da hun kom med den, sagde Hansine: Så skal jeg være ilde stedt, før jeg modtager noget af din hånd. Elspa tog den halve med sig og saltede den og gemte den. Så kom sysselmanden til grandestævne, og hun bragte den halve líri til sysselmanden og fortalte om tvisten. Sysselmanden dømte, at hun kunne tage den og spise den.

Skråperne skriger ofte og højt, både når de samles på havet for at flyve ind til land, når de flyver over hjemstedet, og når de ligger på reden med magen under afløsningen.

Det lydige billede for det meget varierende og vanskeligt gengivelige skrig er »Takkar Jákup« (Lockwood 1961) eller »Tak mær Jákup«. Denne sidste version, der kan oversættes: »Tag Jakob til mig«, er i flere bygder knyttet til en bestemt person ved navn Jakob. Med flere variationer går historien ud på, at Jakob under en nattevandring er blevet vidskræmt af de natlige skrig.

Historien fortælles altid med overbærende smil: For han vidste jo ikke bedre, end at det var overnaturlige, der var på spil.

Williamson (i Williamson og Boyd 1963) går så vidt som til at foreslå, at stednavne, hvori »trøll« eller »trol« indgår, f. eks. Trøllanes og Trøllhøvdið på Færøerne og Trollaval på øen Rhum ved Skotlands vestkyst, har direkte sammenhæng med, at der er skråpekolonier på disse steder. Menneskets frygt for de overnaturlige trolde skulle vækkes af skråpernes uhyggelige skrig.

Trykte kilder:

Baring, C. and W. R. Ogilvie Grant, 1895: An Expedition to the Salvage Islands. The Zoologist, 3rd ser. vol. 19: 409.

Debes, L., 1673: Færøe et Færoa Reserata. – København.

- Elwes, R., 1859: Notes on the Breeding and Mode of Capture of the Short-tailed Petrel, or Mutton Bird (*Puffinus obscurus*). *Ibis* 1: 397-399.
- Helgason, J., 1951: Kongsbókin úr Føroyum. Útiseti 1951: 1-22.
- Labat, Pére, 1724: Voyages aux isles de l'Amérique. I og II. - La Haye.
- Lagtingstidende, diverse árgange.
- Landt, J., 1800: Forsøg til en Beskrivelse over Færøerne. - København.
- Lockwood, W. B., 1961: The Faroese Birdnames. - Færoensia, vol. 5.
- Müller, H. C., 1862: Færøernes Fuglefauna med Bemærkninger om Fuglefangsten. Vid. Medd. Nat. hist. Foren.: 1862: 2-78.
- Murphy, R. C., 1936: The Oceanic Birds of South America. - New York.
- Nørrevang, A., 1951: Skråpe (*Puffinus puffinus* (Brünn)) og Skråpefangst på Færøerne. Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 45: 96-101.
- Poulsen, J. Chr., 1947: Hestsöga. - Tórshavn.
- Reinert, O.: 1973: Úr Norðradali. Varðin 41: 14-32.
- Richdale, L. E., u. á.: Maori and Mutton-Bird. »Wild Life« series no. 7. - Dunedin, New Zealand.
- Svabo, J. Chr., udg. 1959: Indberetninger fra en Reise i Færøe, 1781 og 1782. - København.
- Weihe, A., 1938: Tjóðminni. - Tórshavn.
- Williamson, K., 1940: The Puffins of the Calf Isle. The History of the Manx Shearwater. Journ. Manx Museum 4: 178-180, 203-205.
- Williamson, K. and J. M. Boyd, 1963: A Mosaic of Islands. - Edinburgh.

Utrykte kilder:

- Matras, J. M.: Dagbogsoptegnelser.
 Justitsprotokol for Færøerne.
 Færøe Amts Skrivelser.
 Strømø Syssels Politirets Kendelser.
 Protokol for Forligelseskommissionen for Syd-Strømø.
 Grandestævneprotokol for Nólsoy.
 Rejsepolitiprotokol for Strømø Syssel.
 Alle findes i Landsskjalasavnið, Tórshavn.

Summary

Catching of Young Shearwaters in the Faroe Islands

The Manx Shearwaters breed in burrows and crevices on the sloping sides of mountains. A single young one is born, and the nest is visited by the parent birds during night, only. In late August, when the young one is very fat, it is abandoned by the adults. At last, when it has lost considerably in weight it makes its way to the sea.

Since times immemorial the fat *liri* has been appreciated as a very delicious food item by the Faroese. In late August the young ones are pulled out of the burrows by means of a hook attached to an often bent stick. Later, in September, dogs were used to bring the young ones, which by night were sitting in front of the burrow, to the catchers. The owners of the *hagi* - the outfield - used to go in common, sometimes digging into the holes. The hole had to be sealed very carefully, otherwise the burrow would be abandoned.

In the island of Nólsoy there are reports of quarrels about the catching of *liri*, dating far back in the archives, and apparently dogs were used all the time in that island.

Nowadays torches are used to paralyze the birds at night. A candle lamp was used earlier, thereafter carbide lamps. There are two stories of the introducing of lamps: 1) The catchers were late, and had brought candles, and thus they discovered that the *liri* was out of its burrow at night. 2) The dog ran home, and as there was a bright moon, the catchers discovered, that the *liri* could be taken by hand.

In the island of Skúvoy many *liri* were taken in the 18th century, but the shearwaters were reported to disappear completely. At present several thousand *liri* are caught each year. The catching was reintroduced in a dual way. A man, who had read about the habits of the shearwaters, went with a companion to catch *liri* at night. They succeeded in catching a large number each year, without the other villagers knowing. But then some men from Skúvoy joined men from Nólsoy in a ship's crew and hence they learned about catching *liri* with torches.

Artificial burrows are built in some places, and they belong to the man who built them, irrespective of common ownership.

Comparison is made to other regions in which shearwater's young ones are caught, and great convergence is revealed.